

Jerneja Meglen
Osnovna šola Hinka
Smrekarja, Ljubljana

Pravljica tako in drugače

Povzetek: V prvem razredu smo učiteljice pri urah književne vzgoje načrtovale obravnavo ruske pravljice Medved išče pestunjo. Pravljica je kratka in v njej so ponavljajoči se prizori, kar omogoča, da jo lahko s prvošolci kar hitro dramatiziramo. V prispevku bom opisala, kako smo se te pravljice lotili in kako smo jo poustvarili. Uprizorili smo jo na tri načine: dramatizirali smo jo v kostumih, zaigrali smo s senčnimi lutkami, s programom interaktivne table pa smo ustvarili tudi preprosto risanko, v kateri so otroci likom posodili glasove. Naše delo smo predstavili staršem na razredni zaključni prireditvi in prvošolcem iz sosednjega oddelka. Med vsemi smo izvedli tudi anketo, v kateri smo ugotovili, da je bila otrokom najbolj všeč risanka, staršem pa dramatizacija v kostumih. **Ključne besede:** književna vzgoja, pravljica, dramatizacija, senčne lutke, risanka, interaktivna tabla. **Abstract:** In the first grade the teachers planned to deal with the Russian tale *The bear looks for its nanny*. It is short with repeated scenes and easy to dramatize in the first grade. The article is about how we dealt with and worked on this tale. We dramatized it in three different ways: in costumes, with shadow puppets and via interactive whiteboard cartoon, where children borrowed their voices to different characters. The parents and other first grade students were present at the show. At the end we submitted the questionnaire and found out that on one hand the children liked the cartoon the most and on the other hand that their parents enjoyed the costume show. **Key words:** literature education, fairy tale, dramatization, shadow puppets, cartoon, interactive white board

Uvod

Ko smo z lanskoletnimi prvošolčki pri urah književne vzgoje prišli do ruske pravljice Medved išče pestunjo, se mi še sanjalo ni, da bomo ob njeni obravnavi izvedli pravo malo raziskovalno in ustvarjalno nalogo.

Pravljica je pristrčna, enostavna in seveda pritegne otroke tako, kot jih v tem starostnem obdobju pritegnejo vse pravljice. Velikokrat se zgodi, da jo otroci poznajo že iz vrtca. Tudi tokrat je bilo tako. V nekaterih skupinah so jo tudi že dramatizirali. Kljub temu to ni zmanjšalo njihovega zanimanja in so pri pouku ustvarjalno in motivirano sodelovali. Torej za tiste, ki pravljice še ne poznate ... Medved brez žene išče nekoga, ki bi varoval njegove otroke, medtem ko bo on na delu. Dobi ponudbo vrane in volka, vendar ga njuno petje uspavank, ki bi znalo prestrašiti njegove mladiče, prav nič ne prepriča. To pa uspe zajčku, ki se medvedu prikupe z obljubo, da bo otrokom pripovedoval pravljice. Pravljica je zanimiva tako za pogovor kot tudi za dramatizacijo.

Operativni cilji iz učnega načrta

Učenci:

- doživljajo interpretativno prebrano pravljico,
- poiščejo podobnosti med književno osebo in seboj; povedo, kako bi ravnali sami, če bi bili v podobnem položaju kot književna oseba,
- dramatizirajo pravljico; izdelajo lutke.

Učni načrt predvideva tudi medpredmetne povezave in ena izmed njih je vključevanje digitalne tehnologije, ki smo jo uporabili pri poustvarjanju.

Obravnavo pravljice

V pogovoru o prebrani pravljici smo se z otroki ustavili pri dejstvu, da je medved brez žene. Spraševali smo se, kje bi lahko bila. Otroci so brez zadržkov naštevili možnosti: mama je umrla, šla je na potovanje, preselila se je, ustrelili so jo lovci. Pogovor je postal zanimiv tudi, ko sem jim predstavila možnost, da bi bili nekega dne doma sami,

s prijatelji, brez odraslih in bi lahko delali, kar bi hoteli. Seveda so se jim najprej zasvetile oči in domislili so se res neverjetnih stvari, a so iz pogovora ugotovili, da doma potrebujejo nekoga zato, da jih nadzoruje in jim daje občutek varnosti. Tako so seveda razumeli, zakaj je medved nujno potreboval nekoga, ki bi varoval njegove otroke.

Dramatizacija

Lotili smo se kar treh načinov dramatizacije. Najprej smo pravljico dramatizirali v kostumih, potem smo jo uprizorili s senčnimi lutkami in nazadnje z interaktivno tablo ki jo imamo v razredu, naredili še neke vrste risanko.

Dramatizacija v kostumih

Ta je otrokom zelo blizu in je pri obravnavah književnega besedila v prvem razredu zelo pogosta. Otroci se radi vživljajo v razne like iz pravljič, še posebej če so to živali. Seveda je dramatizacija bolj »živa«, če otroci dobijo tudi kostum. Velikokrat zadoščajo že preprosta papirnata ušesa. Tudi mi smo se te vrste dramatizacije lotili takoj po prvem branju in pogovoru. Razdelili smo se v skupine; v vsaki so si učenci razdelili vloge in določili pripovedovalca. Tako so lahko prav vsi nastopili, uprizoritve pa so bile zelo spontane in prisrčne.

Senčne lutke

Rjuha, stojalo, lutke ter dobri stari grafoskop in že je tukaj senčno gledališče. Preden smo se lotili te dramatizacije, so se otroci želeli spoznati z »novo«

napravo. Predstavila sem jim grafoskop, pokazala sem jim, čemu je namenjen, na steni smo se igravali s sencami, ugibali smo, kdo se skriva za zastorom. In potem je zaživela še pravljica s senčnimi lutkami. Najlepše pri tem bi seveda bilo, da bi otroci igrali z lastnimi lutkami. Poskušali smo, a otroci so bili takrat še zelo nespretni pri risanju in striženju in kaj hitro se je zgodilo, da je namesto zajčka na zastor priskakljal oblaček. Pri senčnih lutkah pa morajo biti obrisi jasni, zato sem se odločila, da za uprizoritev uporabimo lutke, ki sem jih izdelala sama iz tršega kartona.

Pri izvedbi smo imeli malo več težav, saj je prizorišče precej majhno, gneča za zastorom pa precejšnja. Ampak otroci so uživali, saj so se s te vrste gledališčem srečali prvič. Tudi v tej predstavi so nastopili vsi v razredu.

Risanka na i-tabli

V učilnici imam že kar nekaj časa i-tablo. Ta odlični didaktični pripomoček zelo pogosto uporabljam pri svojem delu. Zdi se, da poznam že večino orodij in možnosti table, pa se mi velikokrat utrne še kakšna nova ideja, nov pristop, kako naj jo še uporabim. Tako se mi je porodila ideja o dramatizaciji pravljice Medved išče pestunjo tudi na i-tabli. V programu i-table sem poiskala like iz pravljice in naredila sceno, ki je bila pripravljena na več prosojnicah. I-tabla (vsaj ta v moji učilnici) ne omogoča hkratnega dela dveh ljudi, zato sem se že predhodno odločila, da bom like in sceno premikala sama, učenci pa bodo likom posodili samo glas. Vsekakor je bil to zelo zanimiv izziv. Ko je igra stekla, so morali biti igralci zelo pozorni na to, kaj se dogaja na tabli. Seveda sem se jim s premikanjem figur in scene prilagajala, kljub temu pa smo se morali vsi potruditi, da smo se uskladili.

Dramatizacijo smo posneli tudi s snemalnikom i-table. Pri tem je bilo zanimivo to, da so pri tej

dramatizaciji otroci najbolje posnemali glasove živali. Pri obeh prejšnjih dramatizacijah jih je hitro zaneslo in so pozabili na »živalski glas«. Verjetno se je to zgodilo tudi zato, ker so imeli pri snemanju »samo« svoj glas, pri dramatizaciji s kostumi in senčnih lutkah pa so morali usklajevati še gibanje in druge soigralce.

Ko smo se lotili snemanja, smo morali usvojiti še en pripomoček – mikrofona. Spoznavali smo, kako pomembno je, da govorimo glasno, da mikrofona ni preblizu ust pa tudi ne predaleč, da med snemanjem ne spuščamo še drugih glasov, da pravočasno oddamo mikrofona drugemu igralcu ... Vse te napake smo spoznavali in jih reševali potem, ko smo si posnetek pogledali. Ogled posnetkov njihove risanke je bil vsekakor zelo zabaven, tako za otroke kot tudi zame, ki sem jih opazovala med ogledom posnetka.

Nastop

Po končani obravnavi pravljice smo bili vsi zelo navdušeni: otroci, druga učiteljica v razredu in jaz. Kar škoda bi bilo, da ne bi tega pokazali tudi drugim.

Vse tri uprizoritve smo tako predstavili staršem na zaključni prireditvi, dan pozneje pa še učencem 1. b-razreda.

Seveda so bile za ta nastop potrebne nekoliko daljše priprave, dodelali smo kostume, na vajah smo vadili glasno govorjenje, gibanje po »odru«, risanko pa smo posneli vnaprej.

Odziv je bil zares zelo dober. Starši in otroci so si ogledali uprizoritve, kakršnih ne vidijo prav pogosto, in so jih spremljali z velikim zanimanjem.

Anketa (priloga 1)

In zdaj naš raziskovalni del. Sestavila sem enostavno anketo, v kateri so morali anketiranci oceniti vsako uprizoritev in se odločiti, katera jim je bila najbolj všeč. Reševali so jo učenci 1. a- in 1. b-razreda ter gledalci na zaključni prireditvi. To so bili predvsem starši, stari starši, pa tudi bratci, sestre idr. Vse skupine so anketo izpolnjevale po končanih uprizoritvah. Prvošolci so potrebovali malo vodenja, da so se v anketi znašli, sicer pa večjih težav ni bilo. Se je pa marsikdo znašel v zadregi, ko se je moral odločiti za njemu najljubšo uprizoritev. Marsikdo je pri izpolnjevanju pripomnil, da bi obkrožil kar vse tri.

Predvidevala sem, da bo večina dobro ocenila vse uprizoritve in da starši ne bodo podali negativnih ocen. Prepričana pa sem bila, da bo zmagovalna uprizoritev pri otrocih risanka na i-tabli, saj današnji otroci sodobno tehnologijo dobro sprejemajo in jih hitro precej prevzame, včasih še preveč.

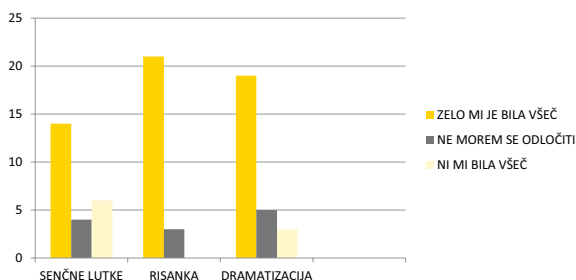
Rezultati ankete in interpretacija

1. Prosim te (vas), da oceniš (ocenite) vsako uprizoritev.

V obeh prvih razredih je bila risanka najbolj všeč največjemu številu otrok, najmanj pa jih je prepričala uprizoritev s senčnimi lutkami, ki je prejela tudi nekaj negativnih glasov. V a-razredu je bila večjemu številu otrok zelo všeč tudi dramatizacija. Gledalcem na prireditvi so bile v veliki večini vse tri uprizoritve zelo všeč, manjši del pa se pri risanki in senčnih lutkah vseeno ni mogel odločiti. Prav nič pa me ne preseneča, da ni bilo negativnega mnenja, saj so bili nastopajoči njihovi otroci.

1. a-razred

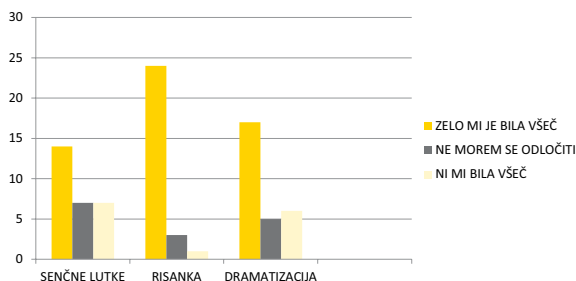
V anketi je sodelovalo 24 otrok, v rezultate so vključeni tudi učenci, ki so izvedli uprizoritve.

(lastna raziskava 2012)

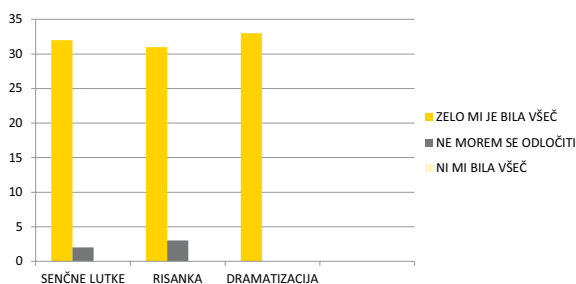
1. b-razred

V anketi je sodelovalo 28 otrok iz paralelke 1. razreda.

Gledalci na sklepni prireditvi

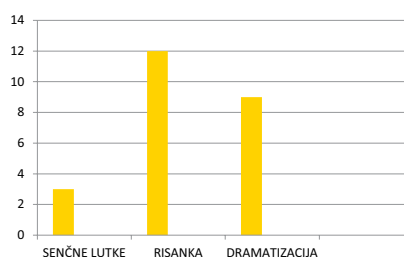
V anketi je sodelovalo 34 oseb. V rezultatih ankete so vključeni vsi gledalci na prireditvi, tudi otroci.

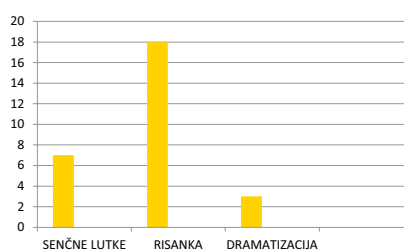
2. Katera uprizoritev ti (vam) je bila najbolj všeč?

V 1. a- in v 1. b-razredu je največ glasov prejela risanka, najmanj pa senčne lutke, gledalci na prireditvi pa so dali največ glasov dramatizaciji v kostumih, tudi pri njih so senčne lutke prejele najmanj glasov.

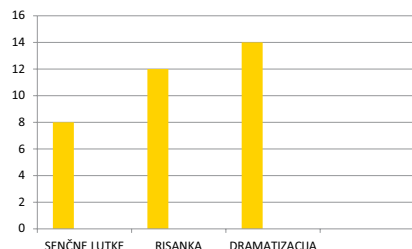
1. a-razred

1. b-razred

Gledalci na prireditvi

Moja predvidevanja so se uresničila in zmagovalec v obeh oddelkih je bila risanka na i-tabli. Tudi pri gledalcih na prireditvi je dobila precej glasov, kar pripisujem temu, da je bilo med občinstvom kar nekaj otrok. Sicer je med starši zmagala dramatizacija v kostumih. Nekoliko me je razočaral rezultat pri senčnih lutkah, pričakovala sem, da se jih bo več odločilo, da jim je bila ta uprizoritev najbolj všeč.

Eden izmed staršev pa je uprizoritve komentiral tako: DRAMATIZACIJA – najbolj prisrčna, RISANKA NA I-TABLI – najbolj hecna, SENČNE LUTKE – najlepša.

Rezultate ankete sem zadnji šolski dan obesila na

pano pred učilnico in z zanimanjem so jih pregledovali tako otroci kot tudi starši.

Sklep

Pravljica Medved išče pestunjo nas je zabavala in veliko naučila. Srečali smo se s tremi različnimi uprizoritvami in spoznavali prednosti in težave pri vsaki. Ker je kratka in enostavna, se je vsak otrok lahko preizkusil v različnih vlogah in pridobival različne igralske izkušnje. Zagotovo je kdo odkril, da je raje skrit za zaslonom, kot da je izpostavljen na odru, ali da je možno samo z glasom oživiti pravljичni lik. V uprizoritve smo vključili tudi sodobno in malo manj sodobno tehnologijo in tako ljudski pravljici, ki je namenjena pripovedovanju, dodali še neke vrste sodobno, interaktivno dimenzijo. ■

Viri in literatura:

1. Grginič, M., Igor S. (2004). Ko pravljice oživijo – priročnik k berilu. Mengeš: Izolit.
2. Grginič, M. (2004). Ko pravljice oživijo – Berilo 1. Mengeš: Izolit.
3. Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (Elektronski vir). (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Priloga 1

Vprašalnik za otroke

OGLEDAL/-A SI SI VSE TRI UPRIZORITVE ZGOD-
BICE MEDVED IŠČE PESTUNJO.
PROSIM TE, DA OCENIŠ VSAKO UPRIZORITEV.
POBARVAJ.

SENČNE LUTKE			
RISANKA NA I-TABLI			
DRAMATIZACIJA			

KATERA UPRIZORITEV TI JE BILA NAJBOLJ
VŠEČ?

- A. SENČNE LUTKE
- B. RISANKA NA I-TABLI
- C. DRAMATIZACIJA

HVALA ZA VAŠE ODGOVORE

Vprašalnik za odrasle

OGLEDALI STE SI VSE TRI UPRIZORITVE ZGODBI-
CE MEDVED IŠČE PESTUNJO.

PROSIM VAS, DA OCENITE VSAKO UPRIZORITEV.

SENČNE LUTKE	ZELO MI JE BILA VŠEČ	NE MO-REM SE ODLOČITI	NI MI BILA VŠEČ
RISANKA NA I-TABLI	ZELO MI JE BILA VŠEČ	NE MO-REM SE ODLOČITI	NI MI BILA VŠEČ
DRAMATIZACIJA	ZELO MI JE BILA VŠEČ	NE MO-REM SE ODLOČITI	NI MI BILA VŠEČ

KATERA UPRIZORITEV PA VAM JE BILA NAJ-
BOLJ VŠEČ?

- A. SENČNE LUTKE
- B. RISANKA NA I-TABLI
- C. DRAMATIZACIJA

HVALA ZA VAŠE ODGOVORE

